

Avesta kommun

Rektorn vid Karlbo skola

Beslut för förskoleklass och grundskola

efter tillsyn i Karlbo skola
i Avesta kommun

Tillsyn i Karlbo skola

Skolinspektionen genomför tillsyn i Avesta kommun under Hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Karlbo skola besöktes av Skolinspektionen den 8 oktober 2014.

Fakta om skolenheten

Karlbo skola i Avesta kommun är en skolenhet belägen i Krylbo med förskoleklass, fritidshem och årskurserna 1-6. Skolan har vid tillsynstillfället 25 elever i förskoleklass och 149 elever i grundskolans årskurser 1-6. Skolan leds av en rektor. Fritidshemmet bedöms i separata beslut avseende hela kommunens ansvarstagande för denna verksamhet.

Årskurs 3

I Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för ämnesprovet i matematik läsåret 2013/2014 visar att andelen elever som nådde kravnivån i de sju delproven varierar mellan 55 procent och 100 procent. Lägst resultat uppnåddes i delproven "mätning längd, proportionella samband" och "symmetri, skriftliga räknemetoder" som också var lägre än genomsnittet för riket. I ämnesprovet i svenska redovisar SIRIS att mellan 86 procent och 100 procent av eleverna nådde kravnivån. Lägst resultat uppnåddes i delprovet "enskild högläsning" och "faktatext". Skolans resultat var enbart lägre i delprovet "enskild högläsning" jämfört med riket.

Av skolans egen redovisning för läsåret 2013/2014 framgår att 90 procent bedömdes uppnå kunskapskraven i matematik i slutet av årskurs 3. I svenska uppnådde 86 procent kunskapskraven enligt skolans egen redovisning. När det gäller de samhällsorienterande ämnena uppnådde 96 procent kunskapskraven och i de naturorienterande ämnena nådde 100 procent av eleverna kunskapskraven i slutet av årskurs 3 läsåret 2013/2014.

Årskurs 6

Skolverkets nationella statistik för läsåret 2012/2013 visar att nästintill samtliga eller samtliga elever i årskurs 6 uppnådde minst betyget E i alla ämnen utom matematik där 76 procent uppnådde minst betyg E. I samtliga ämnen var andelen elever i skolan som nått minst betyget E högre än i riket förutom i matematik som var lägre än snittet för riket.

Den genomsnittliga betygspoängen var högst i ämnena bild (14,0 jämfört med rikets 13,4) och musik (13,9 jämfört med rikets 13,5). Lägst var den genomsnittliga betygspoängen i historia (8,6 jämfört med rikets 12,6) och fysik (9,2 jämfört med rikets 12,9). I alla ämnen förutom bild, slöjd och samhällskunskap är betygspoängen för skolans elever lägre än genomsnittet i riket och då elevantalet i årskurs 6 är lågt får enstaka elevers kunskapsresultat stort utslag i statistiken.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Karlbo skola visar en verksamhet som i många avseenden uppfyller skollagens krav. Rektorn har god kännedom om skolans verksamhet och bedriver ett pedagogiskt ledarskap där de tillsammans med lärarna driver frågor som är inriktade mot elevernas utveckling och lärande. Skolan har ett fungerande arbete kring betyg och bedömning och eleverna uppger i intervjuer att de känner sig trygga i skolan.

Dock finns flera områden som skolan behöver utveckla för att ge alla elever möjligheter att nå de kunskapskraven och utvecklas så långt som möjligt. När det gäller skolans arbete med att ge eleverna likvärdiga möjligheter att nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt behöver skolan förbättra elevernas tillgång till specialpedagogisk kompetens. Vid tillsynen framkommer att lärarna arbetar med att, efter bästa förmåga, anpassa undervisningen efter elevernas behov. Dock uppger både rektorn och lärarna att skolans pedagoger inte har tillräcklig kompetens för att ge alla elever extra anpassning eller det särskilda stöd som de behöver.

Tillsynen visar att alla elever som behöver studiehundledning på sitt modersmål inte får det. I intervju med rektorn och elevhälsan uppger att skolan inte kan ge alla elever studiehundledning på sitt modersmål på grund av att det saknas handledare i kommunen i modersmål där behov föreligger. Det innebär att alla elever inte ges lika förutsättningar för att nå målen för utbildningen.

Vidare visar utredningen att eleverna i årskurserna 1-5 saknar Karlbo skola saknar tillgång till personal som kan vägleda dem inför deras fortsatta utbildning och yrkesval i enlighet med författningarnas krav.

Vidare konstaterar Skolinspektionen att skolan brister i sitt systematiska kvalitetsarbete. Skolan har inte dokumenterade analyser av skolans kunskapsresultat. Detta medför att de saknas underlag för att bedriva ett långsiktigt systematiskt kvalitetsarbete.

Slutligen bedömer Skolinspektionen att skolan tar ut en kostnad av vårdnadshavare för en skolresa som inte kan anses vara obetydlig. Skolinspektionen bedömer att rektorn inte tydligt informerar vårdnadshavarna om att avgiften är frivillig och att elever kommer att få delta oavsett om deras vårdnadshavare väljer att betala resan eller inte. Avgiften är således inte förenlig med skollagens bestämmelser.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Avesta kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 9 februari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Särskilt stöd

Bedömning

Avesta kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att ge studiehandledning på modersmål till elever i grundskolan som har behov av det.

Motivering

Enligt skolförordningen ska en elev få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det.

Skolan brister i att ge studiehandledning till alla elever som behöver det. I intervju med rektorn uppges att till Sverige nyanlända elever har börjat på skolan och att en elev inte har fått studiehandledning på sitt modersmål trots att eleven har behov av det. Vidare uppges rektorn att orsaken är att det saknas studiehandledare i det språk där behov föreligger. I intervju med såväl lärare som representanter för elevhälsan bekräftas att alla elever inte har fått studiehandledning på sitt modersmål, trots att de bedöms vara i behov av detta.

Skolinspektionen konstaterar att skolan brister i att ge studiehandledning på modersmål till elever som har behov av det. Skolan uppfyller därmed inte författningarnas krav och Avesta kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

5 kap. 4 § skolförordningen (2011:185)

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Avesta kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Dokumentera skolenhetens systematiska kvalitetsarbete.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentation som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

I intervju med rektorn och lärare framkommer att rektorn tillsammans med skolans personal följer upp och utvärderar verksamheten vid Karlbo skola. Bland annat uppger lärarna i intervju att de vid regelbundna studiedagstillfällena följer upp och analyserar kunskapsresultat både på höst- och vårterminen. Utifrån analyserna beslutar sedan skolan om de åtgärder som ska vidtas för att utveckla utbildningen. Exempelvis har det beslutats på skolan under föreliggande år att lärarna under våren 2014 ska göra pedagogiskt bokslut, där bland annat lärarna analyserar pojkar och flickors kunskapsresultat både på grupp- och skolnivå. Skolinspektionen har tagit del av Karlbo skolas dokumenterade systematiska kvalitetsarbete som benämns Kvalitetsredovisning för läsåret 2013/2014. I denna redovisas exempelvis resultaten för nationella proven i svenska, engelska, matematik eller resultatskillnader mellan pojkar och flickor. Dock saknar kvalitetsredovisningen dokumenterade analyser av dessa resultat och skillnader i resultaten samt de åtgärder för utveckling av utbildningen som enligt intervjuerna genomförs i skolan av rektorn och personalen i syfte att förbättra kunskapsresultaten.

Mot bakgrund av detta bedömer Skolinspektionen att dokumentationen inte ger en samlad bild av utbildningens kvalitet och att den därför inte långsiktigt kan ligga till grund för ett välgrundat systematiskt kvalitetsarbete.

Tillsynen visar att det finns brister i skolans systematiska kvalitetsarbete vad gäller dokumentation. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Avesta kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

4 kap. 6 § skollagen (2010:800)

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Avesta kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Säkerställa att utbildningen är avgiftsfri med undantag för enstaka inslag som medför en obetydlig kostnad för eleverna eller kostnader i samband med skolresor och liknande aktiviteter som ersätts av vårdnadshavare på frivillig väg.
- Vidta åtgärder så att alla eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose elevernas behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.
- Ge eleverna tillgång till specialpedagogiska insatser i enlighet med författningarnas krav.

Motivering

Avgifter

Rätten till en likvärdig utbildning av hög kvalitet får aldrig vara beroende av en enskild persons ekonomiska förutsättningar. Utgångspunkten i skollagen är därför att utbildningen i förskoleklassen och grundskolan ska vara avgiftsfri. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan medföra en obetydlig kostnad för eleverna. Med obetydlig kostnad menas enligt förarbetet till skollagen främst kostnader för en färdbiljett med allmänna kommunikationsmedel, en mindre entréavgift till ett museum eller liknande. Enligt förarbetet måste utgångspunkten vara att finansieringen av skolresor ska ske genom kommunala medel eller att elever helt frivilligt samlar in pengar till kostnaden om resan innebär mer än en obetydlig kostnad. Det är inte förbjudet att låta kostnader för skolresor, utflykter eller liknande aktiviteter ersättas av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska vara öppna för alla elever, oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att bidra eller inte. Enligt förarbetet är det med hänsyn härtill inte godtagbart att skolan erbjuder en kostnadsfri alternativ

verksamhet för de elever vars vårdnadshavare inte vill betala dessa aktiviteter (prop. 2009/10:165 s. 374-375).

I tillsynen framkommer att elever på Karlbo skola under en skoldag åker till Falu koppargruva. Studieresan sker under vårterminen i årskurs 3. I intervju med lärarna uppges att en insamling med start från årskurs 1 till årskurs 3 finansierar delar av resan. Enligt rektorn betalar skolan bussresan och övriga kostnader finansieras av insamlingen. I intervjun med lärarna uppges vidare att både lärare och vårdnadshavare är med på resan. I samma intervju nämns att skolan betalar för de vårdnadshavare som inte har råd att betala resan. Dessa uppgifter bekräftas av rektorn i intervju. I samma intervju uppges dock att rektorn initialt inte informerar vårdnadshavarna om att skolan står för hela resan om vårdnadshavarna väljer att inte betala.

Skolinspektionen vill framhålla att det inte är förbjudet att låta kostnader för skolresor ersättas av vårdnadshavare på frivillig väg. Sådana aktiviteter ska dock vara öppna för alla elever, oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att bidra eller inte. Bidraget från vårdnadshavare måste både vara och framstå som helt frivilligt.

Skolinspektionen bedömer att den avgift som tas ut inte är förenliga med skollagens bestämmelser då vårdnadshavare inte tydligt informeras om att avgiften är frivillig och att elever kommer att få delta oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att betala resan eller inte.

Studie och yrkesvägledare

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Av läroplanen för grundskolan framgår att skolans mål ska vara att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden. Av läroplanen framgår också att alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning, och studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen och vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

Av Skolverkets allmänna råd om arbete med studie- och yrkesvägledning (SKOLFS 2013:180) framgår att lärare i sin undervisning bör ge eleverna möjlighet att utveckla en förståelse för hur kunskaper i ämnet kan ha betydelse i arbetslivet och på så sätt utgöra ett underlag för deras framtida studie- och yrkesval.

Tillsynen visar att samtliga elever inte har tillgång till personal med kompetens att vägleda eleverna inför framtida utbildning och yrkesval. I intervju med eleverna framkommer att de inte i undervisningen har pratat om eller arbetat med framtida utbildningar och yrkesval. I intervju med såväl rektorn som lärare uppges att det är endast i årskurs 6 eleverna får information av studie- och yrkesvägledare kring valet av moderna språk. Vidare uppges det att på Karlbo skola inte finns någon medveten planering för hur lärarna ska arbeta med att vägleda eleverna om framtida utbildning och yrkesval i årskurserna 1-5.

Elevhälsans omfattning

I skollagen anges det att för eleverna i bland annat förskoleklassen och grundskolan ska finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Vidare ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses.

Av förarbetena till den nya skollagen (prop. 2009/10:165 s. 278) anges att tillgång till specialpedagogisk kompetens inte enbart syftar till personer med specialpedagogutbildning utan kan också innefatta t.ex. speciallärare med särskilt ansvar för specialpedagogiska insatser på skolan.

Tillsynen visar att eleverna har tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsan framgår det att skolan har tillgång till en speciallärare. I samma intervjuer framkommer dock att det vid skolan saknas tillgång till specialpedagogisk kompetens utifrån de behov som finns. Rektorn uppger i intervju att skolan just nu inte kan ge extra anpassning eller särskilda stöd i den omfattning som eleverna behöver. Vidare framgår av samma intervju att det inte handlar om ambitionen av att sätta in resurser utan mer om avsaknaden av kompetensen som en specialpedagog besitter. Läraren uppger i intervju att det finns flera elever i årskurs 6 som riskerar att inte nå betyg E och att de i skolan saknar tillgång till specialpedagogisk kompetens för att hjälpa eleverna.

Trots att det på skolan finns tillgång till personal med specialpedagogisk kompetens i form av speciallärare bedömer Skolinspektionen att omfattningen av denna kompetens inte är tillräcklig för att tillgodose elevernas behov av specialpedagogiska insatser. Vidare visar utredningen att samtliga elever i skolan inte har tillgång till personal med kompetens att vägleda eleverna inför framtida utbildning och yrkesval. Dessutom brister skolan i att ge tydlig information om att avgifter är frivillig och att eleven kommer att få delta oavsett om en elevs vårdnadshavare väljer att betala resan eller inte. Verksamheten uppfyller

därmed inte författningarnas krav och Avesta kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ och 10 kap. 11 § skollagen

Lgr 11, 2.6 Övergripande mål och riktlinjer, Skolan och omvärlden i förordning om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37)

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar enligt 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Avesta kommun en anmärkning.

Trygghet och studiero

Bedömning

Skolinspektionen har uppmärksammat följande brist inom bedömningsområdet Trygghet och studiero.

- Plan mot kränkande behandling innehåller inte redogörelse för hur föregående års planerade åtgärder har genomförts.

Motivering

Enligt skollagen ska huvudmannen se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande årsplan.

I Skolverkets allmänna råd för arbetet mot diskriminering och kränkande behandling (SKOLFS 2012:10) anges att det i det förebyggande arbetet bör ingå att regelbundet kartlägga elevernas uppfattning om förekomsten av bland annat diskriminering och analysera kartläggning för att identifiera risker för diskriminering.

Skolinspektionen har tagit del av Karlbos plan mot kränkande behandling för läsåret 2014/2015. I intervju med rektorn uppges att skolans åtgärder är framtagna utifrån en enkät som skolan har gjort. Efter intervju och dokumentstudier visar utredningen att Karlbo skolas plan mot kränkande behandling saknar en redogörelse för hur skolan har lyckats med förra läsårets åtgärder.

Skolinspektionen kan därutöver konstatera att det i skolans plan mot kränkande behandling hänvisas till den tidigare skollagen och att definitionen av begrepp är felaktig.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans plan mot kränkande behandling. Mot bakgrund av att skolans förebyggande arbete mot kränkande behandling i övrigt uppfyller författningskraven bedöms bristen som mindre allvarlig och Avesta kommun tilldelas en anmärkning.

Författning

6 kap. 8 § skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Beslutsfattare

Henrik Ahlberg
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under en eller flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsformer Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.